ĢENERĀLADVOKĀTES ELEANORAS ŠARPSTONES [*ELEANOR SHARPSTON*] SECINĀJUMI,
sniegti 2011. gada 21. jūlijā [1]

1. Iesniedzot šo lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, valsts tiesa lūdz interpretēt EEK un Turcijas Asociācijas padomes Lēmumu Nr. 1/80 (turpmāk tekstā — "Lēmums Nr. 1/80") [2].

Atbilstošās tiesību normas

Lēmums Nr. 1/80

3. 6. panta 1. punktā ir noteikts:

"Ievērojot 7. panta noteikumus par ģimenes locekļu brīvu pieeju darba tirgum, Turcijas izcelsmes darba ņēmējam, kurš ir likumīgi nodarbināts dalībvalsts darba tirgū:

2. Lēmuma Nr. 1/80 6. panta 1. punktā ir ļauts Turcijas izcelsmes darba ņēmējam, kas ir likumīgi nodarbināts darba tirgū, pēc viena gada likumīgas nodarbinātības pagarināt darba atļauju pie tā paša darba devēja. Galvenais jautājums šajā lietā ir, vai tad, ja darbinieka sākotnējā uzturēšanās atļauja tikusi izdota ar nosacījumu, ka viņš dzīvo kopā ar savu neprecēto partneri, šo uzturēšanās atļauju, pamatojoties uz to, ka attiecības ir izbeigušās pirms viena gada laika posma beigām, var atsaukt pēc viena likumīgi nostrādāta gada un ar atpakaļejošu spēku no datuma, kad attiecības tikušas izbeigtas.

— pēc viena likumīgi nostrādāta gada ir tiesības šajā dalībvalstī pagarināt darba atļauju pie tā paša darba devēja, ja tam ir brīva darba vieta;

— pēc trīs likumīgi nostrādātiem gadiem un ievērojot priekšroku, kas piešķirama darba ņēmējiem no Kopienas dalībvalstīm, ir tiesības šajā dalībvalstī pieņemt darba piedāvājumu līdzīgam darbam pie cita darba devēja pēc paša izvēles, ja šis piedāvājums ir izteikts normālos apstākļos

1 — Oriģinālvaloda — angļu.

2 — 1980. gada 19. septembra Lēmums Nr. 1/80 par asociācijas izveidošanu, ko ir pieņēmusi Asociācijas padome, kura nodibināta ar Līgumu, ar ko izveido asociāciju starp Eiropas Ekonomikas kopienu un Turciju.

un reģistrēts šīs dalībvalsts nodarbinātības dienestos;

— pēc četriem likumīgi nostrādātiem gadiem šajā dalībvalstī ir brīva pieeja jebkuram atalgotam darbam pēc paša izvēles."

Nīderlandes tiesību akti

4. Saskaņā ar *Vreemdelingenwet 2000* (2000. gada Ārvalstnieku likums, turpmāk tekstā — "*Vw 2000*") 8. panta a) punktu ārvalstniekam ir tiesības likumīgi uzturēties Nīderlandē, ja viņam ir parastā termiņuzturēšanās atļauja šī likuma 14. panta izpratnē.

5. 14. panta 2. punktā, *inter alia*, ir noteikts, ka parasto termiņuzturēšanās atļauju var izsniegt ar ierobežojumiem, kas ir saistīti ar atļautās uzturēšanās mērķi.

6. Saskaņā ar 16. panta 1. punkta g) apakšpunktu pieteikumu izsniegt parasto termiņuzturēšanās atļauju var noraidīt, ja ārvalstnieks neievēro ierobežojumu, kas ir saistīts ar mērķi, kura dēļ viņš vēlas uzturēties Nīderlandē.

7. 18. panta 1. punkta f) apakšpunktā, *inter alia*, ir paredzēts, ka pieteikumu par parastās termiņuzturēšanās atļaujas derīguma termiņa pagarināšanu var noraidīt, ja nav ievērots ierobežojums, ar kuru atļauja tikusi izsniegta.

8. 19. pantā, *inter alia*, ir noteikts, ka parasto termiņuzturēšanās atļauju var atsaukt 18. panta 1. punkta f) apakšpunktā norādītā iemesla dēļ.

Vreemdelingenwet 2000

Vreemdelingenbesluit 2000

9. Atbilstoši *Vreemdelingenbesluit 2000* (2000. gada Ārvalstnieku noteikumi, turpmāk tekstā — "*Vb 2000*") 4.43. pantam ārvalstnieks, kas likumīgi uzturas [valsts teritorijā] *Vw 2000* 8. panta a) punkta nozīmē, bet vairs neievēro ierobežojumu, ar kuru uzturēšanās atļauja tikusi izsniegta, to nekavējoties paziņo tās pašvaldības reģionālās policijas iestādes vadītājam, kuras teritorijā ārzemniekam ir dzīvesvieta.

Dzīvesvietas maiņa

10. Netiek apstrīdēts, ka Nīderlandes likumā ir paredzēts, ka persona — neatkarīgi no tā, vai viņa ir pilsonis vai nav, — kas maina savu dzīvesvietu, par šo adreses maiņu paziņo gan pašvaldības, kurā bija viņas iepriekšējā adrese, gan pašvaldības, kurā ir viņas jaunā adrese, iestādēm.

Pamata lieta un prejudiciālais jautājums

11. B. Īnals [*B. Ünal*] ir Turcijas pilsonis. Viņš Nīderlandē ieceļoja 2004. gada 24. februārī, pamatojoties uz pagaidu uzturēšanās atļauju. 2004. gada 2. septembrī viņam tika izsniegta parastā termiņuzturēšanās atļauja. Atļauja bija derīga no 2004. gada 29. marta līdz 2005. gada 29. martam, un tajā bija paredzēts ierobežojums "dzīvot kopā ar partneri A. M. de Sausu van der Molenu [*A. M. de Sousa van der Molen*]". Ir skaidrs, ka gan B. Īnals, gan A. M. de Sausa van der Molena bija reģistrējušies Zantas [*'t Zandt*] pašvaldībā.

12. 2005. gada 21. aprīlī B. Īnals iesniedza pieteikumu savas uzturēšanās atļaujas derīguma termiņa pagarināšanai. Pieteikums ar 2005. gada 26. jūlija lēmumu tika apmierināts. Atļaujā joprojām bija iekļauts ierobežojums par kopdzīvi ar viņa partneri.

13. Ar 2006. gada 4. maija lēmumu uzturēšanās atļaujas derīguma termiņš tika pagarināts līdz 2009. gada 1. martam.

14. B. Īnalam izsniegtajā uzturēšanās atļaujā bija iekļauta norāde "darbs ir atļauts bez ierobežojumiem; darba atļauja nav vajadzīga".

15. 2006. gada 8. maijā viņš noslēdza darba līgumu ar pagaidu nodarbinātības aģentūru Groningenā un sāka strādāt pie viena no tās klientiem, kura telpas atradās Ninspētā [*Nunspeet*], apmēram 150 km no Zantas. Tādējādi darba dēļ viņam katru darbdienu turpceļā un atpakaļceļā bija jāveic apmēram 300 km garš brauciens. Šis līgums 2007. gada 21. novembrī tika pagarināts un bija spēkā līdz 2008. gada 21. novembrim. Tādējādi 6. panta 1. punkta pirmajā ievilkumā minētais viena gada likumīgas nodarbinātības laika posms sākās 2006. gada 8. maijā un beidzās 2007. gada 7. maijā.

16. 2007. gada 2. aprīlī vai ap šo datumu, bet katrā ziņā pirms minētā viena gada laika posma beigām B. Īnals no Zantas pārcēlās uz Leleistadi [*Lelystad*], kas atradās tikai apmēram 35 km no Ninspētas. Viņš savu adreses maiņu atbilstoši reģistrēja attiecīgajās iestādēs. Tomēr A. M. de Sausas van der Molenas reģistrētā dzīvesvieta palika Zantas pašvaldībā, kur viņa strādāja jau apmēram 10 gadus. Tas,

ka partneri vairs nebija reģistrēti vienā un tajā pašā adresē, lika valsts iestādēm secināt, ka abi no minētā datuma vairs nedzīvo kopā. B. Īnala iebildums, ka viņi dzīvoja kopā līdz 2007. gada jūnija sākumam, A. M. de Sausai van der Molenai saglabājot savu reģistrēto dzīvesvietu Zantā, jo viņas īpašums tajā nebija pārdots, netika pieņemts [3].

17. 2007. gada 4. jūnijā B. Īnals iesniedza pieteikumu, lūdzot grozīt viņa uzturēšanās atļaujā iekļauto ierobežojumu, lai tas vairs neattiektos uz kopdzīvi ar A. M. de Sausu van der Molenu, bet vienkārši uz "ilgstošu uzturēšanos".

18. Ar 2007. gada 28. decembra lēmumu *Staatssecretaris van Justitie* (par tieslietām atbildīgais valsts sekretārs) šo pieteikumu noraidīja. Viņš uzskatīja, ka B. Īnala un A. M. de Sausas van der Molenas attiecības faktiski ir izbeigušās 2007. gada 2. aprīlī, jo no minētā datuma Zantas pašvaldības datubāzē (turpmāk tekstā — "pašvaldības datubāze") vairs nav reģistrēts, ka viņi dzīvo vienā un tajā pašā adresē. Tādējādi viņš secināja, ka B. Īnals vairs neievēro ierobežojumu, kas paredzēts viņam izsniegtajā uzturēšanās atļaujā.

19. Ar atsevišķu 2008. gada 7. februāra lēmumu B. Īnala uzturēšanās atļauja tika atsaukta ar atpakaļejošu spēku no 2007. gada 2. aprīļa. Ņemot vērā viņa uzturēšanās atļaujas raksturu, tika atsauktas arī viņa tiesības strādāt. *Staatssecretaris van Justitie* uzskatīja, ka pašvaldības datubāzes saturam ir izšķiroša nozīme un ka B. Īnala sniegtie pierādījumi nav pietiekami, lai atspēkotu datubāzē ietverto informāciju.

20. Par *Staatssecretaris van Justitie* lēmumiem B. Īnals iesniedza sūdzību. Ar 2008. gada 31. jūlija lēmumu *Staatssecretaris van Justitie* šo sūdzību noraidīja. Lēmumā bija norādīts, ka B. Īnala notikumu izklāsts saistībā ar pārcelšanos uz Leleistadi tiek noraidīts, jo viņa apgalvojums šajā ziņā nav pamatots ar objektīvi pārbaudāmiem pierādījumiem. Ar līdzīgu rakstisku paziņojumu, ko sniegusi A. M. de Sausa van der Molena, šajā ziņā nepietiek. Ieraksts pašvaldības datubāzē ir jāuzskata par izšķirošu. Tā kā 2007. gada 2. aprīlī B. Īnals bija likumīgi nodarbināts pie viena un tā paša darba devēja mazāk nekā gadu, viņam nav tiesību uz ilgstošu uzturēšanos Nīderlandē, pamatojoties uz EEK un Turcijas Asociācijas līgumu.

3 — Netiek apstrīdēts, ka B. Īnalam bija jāinformē valsts iestādes "tūlīt" pēc jebkādām izmaiņām viņa situācijā. Skat. *Vb 2000* 4.43. pantu, kas ir minēts iepriekš šo secinājumu 9. punktā.

21. B. Īnals par *Staatssecretaris van Justitie* 2008. gada 31. jūlija lēmumu iesniedza apelācijas sūdzību *Rechtbank 's-Gravenhage* (Hāgas apgabala tiesa) (turpmāk tekstā — "*Rechtbank*"). Ar 2009. gada 6. jūlija lēmumu minētā tiesa apelācijas sūdzību atzina par nepamatotu. Tā uzskatīja, ka B. Īnals nav atbilstoši pierādījis, ka attiecības ir beigušās vēlāk nekā 2007. gada 2. aprīlī. Tādējādi minētā tiesa piekrita *Staatssecretaris van Justitie* secinājumam, ka, tā kā datumā, kad attiecības tika uzskatītas par izbeigtām, B. Īnals nebija pie viena un tā paša darba devēja likumīgi nodarbināts vairāk nekā vienu gadu, viņš nevar iegūt nevienas no tiesībām, kas izriet no 6. panta 1. punkta.

22. B. Īnals minēto lēmumu pārsūdzēja *Raad van State* (Valsts padome). Minētā tiesa uzskatīja, ka, lai tā varētu taisīt nolēmumu pamata lietā, ir nepieciešama 6. panta 1. punkta interpretācija. Tā vēlas uzzināt, vai Tiesas spriedumā lietā *Altun*[4] iekļautās atziņas par tiesiskās drošības principu varētu ietekmēt, kā minētais pants būtu jāinterpretē saistībā ar tajā izskatāmo lietu. Tāpēc tā apturēja tiesvedību un uzdeva Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

"Vai [6. panta 1. punkta] pirmais ievilkums, kas aplūkots, īpaši ņemot vērā tiesiskās drošības principu, liedz kompetentajām valsts iestādēm atsaukt Turcijas izcelsmes darba ņēmēja uzturēšanās atļauju ar atpakaļejošu spēku no brīža, kad vairs nepastāv iemesls, kura dēļ uzturēšanās atļauja tikusi izsniegta saskaņā ar valsts tiesību aktiem, ja attiecīgo Turcijas izcelsmes darba ņēmēju nevar vainot nekādā krāpnieciskā darbībā un ja šāda atsaukšana notiek pēc 6. panta 1. punkta pirmajā ievilkumā minētā viena gada laika posma beigām?"

23. B. Īnals, Nīderlandes valdība un Komisija ir iesnieguši rakstveida apsvērumus. Tiesas sēdes organizēšana nav tikusi lūgta, un tā nav arī notikusi.

Analīze

24. Galvenā uzdotajā jautājumā izvirzītā problēma ir, vai 6. panta 1. punkts ļauj ar atpakaļejošu spēku atsaukt uzturēšanās tiesības, ja attiecīgā persona ir uzturējusies un strādājusi uzņemošajā dalībvalstī ilgāk nekā vienu gadu, kā tas ir paredzēts 6. panta 1. punkta pirmajā ievilkumā, bet pirms minētā laika posma beigām vairs neievēro nosacījumu, kas ir izvirzīts viņas uzturēšanās atļaujā. Šajā ziņā ir jāpieņem, ka minētā persona nav vainojama krāpnieciskā rīcībā.

4 — Lieta C-337/07 (Krājums, I-10323. lpp.).

25. Vispirms es izskatīšu šo jautājumu.

26. Pēc tam es izskatīšu jautājumu par to, vai atbildi uz šo jautājumu, kā norāda iesniedzējtiesa, ietekmē Tiesas atziņas spriedumā lietā *Altun*.

27. Visbeidzot es uzskatu, ka būtu lietderīgi aplūkot arī līdzvērtības un efektivitātes principu piemērošanu saistībā ar pierādījumiem, uz ko persona, kura cenšas pierādīt tiesības, kas viņai ir saskaņā ar 6. panta 1. punktu, var atsaukties, lai pamatotu, ka tā var izmantot šīs tiesības.

Par to, vai tiesības, kas izriet no 6. panta 1. punkta, var atsaukt ar atpakaļejošu spēku

28. Lai atbildētu uz valsts tiesas jautājumu par to, vai uzturēšanās atļauju var atsaukt ar atpakaļejošu spēku lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu aprakstītajos apstākļos, ir jāsāk ar 6. panta 1. punkta mērķi.

29. Tiesa ir noteikusi, ka minētās tiesību normas mērķis ir "pakāpeniski konsolidēt darba ņēmēju — Turcijas pilsoņu situāciju uzņemošajā dalībvalstī"[5]. Ar šo definīciju Tiesa attiecībā uz Turcijas izcelsmes darba ņēmējiem ir īpaši konkretizējusi Lēmuma Nr. 1/80 mērķi "sekmēt pakāpenisku to Turcijas pilsoņu integrāciju uzņemošajā dalībvalstī, kas izpilda nosacījumus, kuri ir paredzēti vienā no šī lēmuma noteikumiem, un tādējādi izmanto tiesības, kas viņiem piešķirtas ar lēmumu"[6].

30. Līdz ar to 6. panta 1. punktā ir paredzēts, ka Turcijas izcelsmes darba ņēmēja tiesības pakāpeniski palielinās proporcionāli likumīgas nodarbinātības ilgumam uzņemošajā dalībvalstī[7]. Pēc četriem likumīgi nostrādātiem gadiem šajā valstī darba ņēmējam šajā dalībvalstī ir brīva pieeja jebkuram atalgotam darbam pēc paša izvēles. Pirms šī posma sniegtā aizsardzība ir mazāka. Piemēram, 6. panta 1. punkta pirmajā ievilkumā ir paredzēts, ka darba ņēmējam, kas ir bijis likumīgi nodarbināts tikai vienu gadu, ir tiesības pagarināt darba atļauju pie tā paša darba devēja, ja tam ir brīva darba vieta.

31. 6. panta 1. punkts, ņemot vērā tā formulējumu, attiecas uz Turcijas pilsoņa tiesībām

5 — Skat. lietu C-294/06 *Payir* (Krājums, I-203. lpp., 37. punkts).

6 — *Inter alia* skat. lietu C-171/01 *Wählergruppe Gemeinsam* (*Recueil* 2003, I-4301. lpp., 79. punkts), lietu C-325/05 *Derin* (Krājums 2007, I-6495. lpp., 53. punkts) un lietu *Altun* (minēta 4. zemsvītras piezīmē, 29. punkts).

7 — Skat. lietu C-230/03 *Sedef* (Krājums 2006, I-157. lpp., 34. punkts).

strādāt uzņemošajā dalībvalstī. Tomēr ir diezgan skaidrs, ka, tā kā tiesības tikt nodarbinātam un uzturēšanās tiesības ir cieši saistītas, personai, kas pieprasa tiesības strādāt, minētā tiesību norma noteikti vienlaikus paredz uzturēšanās tiesības [8].

32. Lai pieprasītu tiesības saskaņā ar 6. pantu, Turcijas pilsonim ir jāizpilda trīs nosacījumi.

33. Pirmkārt, attiecīgajai personai ir jābūt "darba ņēmējam". Tiesa ir atzinusi, ka, lai izpildītu šo nosacījumu, Turcijas pilsonim ir jāveic reāls un faktisks darbs, izņemot darbu, kas ir tik nesvarīgs, ka tam ir tikai margināls un papildu raksturs. Būtiska prasība ir tā, ka konkrētu laika posmu persona sniedz pakalpojumus citai personai tās vadībā, par to saņemot atalgojumu [9].

Nekas šajā lietā nenorāda, ka B. Īnals nav izpildījis šo nosacījumu.

34. Otrkārt, viņai ir jābūt "likumīgi nodarbinātai darba tirgū". Tiesa ir norādījusi, ka "šis jēdziens apzīmē visus darba ņēmējus, kuri izpilda uzņemošās dalībvalsts normatīvos un administratīvos aktus un kuriem tādējādi ir tiesības veikt profesionālu darbību tās teritorijā" [10]. Tāpat šajā gadījumā, šķiet, ir skaidrs, ka šī prasība ir izpildīta.

35. Treškārt un vissvarīgāk no uzdotā jautājuma viedokļa, viņai ir jābūt bijušai "likumīgi nodarbinātai" attiecīgajā dalībvalstī. Tiesa ir atzinusi, ka frāze "likumīgi nodarbināts" nozīmē, ka ir jābūt "stabilai un pastāvīgai situācijai uzņemošās dalībvalsts darba tirgū un neapstrīdamām uzturēšanās tiesībām šajā sakarā" [11]. B. Īnala darba līgums, šķiet, bija pietiekami stabils un pastāvīgs, lai minētā prasība būtu izpildīta; bet vai ar to pietiek, lai viņam radītu "neapstrīdamas uzturēšanās tiesības"?

36. Visbeidzot, man ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Lēmums Nr. 1/80 neiejaucas dalībvalstu kompetencē reglamentēt gan sākotnējo Turcijas pilsoņu ieceļošanu

8 — Šajā ziņā skat. lietu C-192/89 *Sevince* (*Recueil* 1990, I-3461. lpp., 29. punkts).

9 — Skat. lietu *Payir* (minēta 5. zemsvītras piezīmē, 28. punkts). Šajā ziņā nostāja neatšķiras no tās, kas ir pausta attiecībā uz ES pilsoni, kurš kā darba ņēmējs cenšas īstenot tiesības uz brīvu pārvietošanos (skat., piemēram, lietu 66/85 *Lawrie-Blum*, *Recueil* 1986, 2121. lpp., 17. punkts, un lietu C-3/87 *Agegate*, *Recueil* 1987, 4459. lpp., 35. punkts) pirms plašāku tiesību stāšanās spēkā pēc Savienības pilsonības jēdziena ieviešanas ar Māstrihtas līgumu 1992. gadā.

10 — Skat. lietu *Payir* (minēta 5. zemsvītras piezīmē, 9. punkts).

11 — Skat. lietu *Payir* (minēta 5. zemsvītras piezīmē, 30. punkts).

to teritorijā, gan viņu pirmās nodarbinātības nosacījumus [12].

37. Lietā *Kus* [13] Tiesa tika aicināta noskaidrot, kādā mērā uzņemošā dalībvalsts varēja turpināt izvirzīt nosacījumus tāda Turcijas izcelsmes darba ņēmēja uzturēšanās tiesībām, kas bija likumīgi nostrādājis paredzēto laika posmu saskaņā ar 6. panta 1. punktu.

38. Lieta attiecās uz Turcijas pilsoni, kam bija atļauts ieceļot Vācijā, lai apprecētos ar Vācijas pilsoni. Viņš sāka strādāt un minētajā dalībvalstī nostrādāja vairāk nekā četrus gadus, tādējādi iegūstot tiesības saskaņā ar 6. panta 1. punkta trešo ievilkumu. Pēc tam viņš un viņa laulātā izšķīrās. Viņam cenšoties panākt uzturēšanās atļaujas pagarināšanu, valsts iestādes viņa pieteikumu noraidīja, jo sākotnējais iemesls viņa uzturēšanās atļaujai vairs nepastāvēja. Tiesa nosprieda, ka:

"20. [..] Lēmuma Nr. 1/80 6. panta 1. punktā ir reglamentēta tikai Turcijas izcelsmes darba ņēmēja situācija saistībā ar nodarbinātību un tajā nav atsauces uz viņa situāciju tiktāl, ciktāl runa ir par uzturēšanās tiesībām (skat. spriedumu lietā *Sevince*, 28. punkts).

21. Jānorāda, ka saskaņā ar 6. panta 1. punkta formulējumu tas ir piemērojams Turcijas izcelsmes darba ņēmējiem, kas ir likumīgi nodarbināti dalībvalsts darba tirgū, un ka saskaņā ar tā pirmo ievilkumu Turcijas izcelsmes darba ņēmējam ir jābūt likumīgi nodarbinātam tikai vairāk nekā vienu gadu, lai viņam būtu tiesības pagarināt uzturēšanās atļauju pie tā paša darba devēja. Tāpēc šī tiesību norma šīs tiesības nepadara atkarīgas no jebkādiem citiem nosacījumiem, piemēram, apstākļiem, kādos ieceļošanas un uzturēšanās tiesības ir iegūtas.

22. Tādējādi, kaut arī likumīga nodarbinātība 6. panta 1. punkta nozīmē ir saistīta ar stabilu un pastāvīgu situāciju darba tirgū un šajā ziņā nozīmē neapstrīdamu uzturēšanās tiesību esamību un vajadzības gadījumā pat likumīgas uzturēšanās atļaujas esamību, iemesli, kuru dēļ šīs tiesības tika piešķirtas vai kuru dēļ tika izsniegta uzturēšanās atļauja, nav izšķirošas to piemērošanai.

23. No tā izriet, ka no brīža, kad Turcijas izcelsmes darba ņēmējs vairāk nekā gadu ir bijis nodarbināts un viņam ir bijusi spēkā esoša darba atļauja, ir jāuzskata, ka viņš atbilst Lēmuma Nr. 1/80 6. panta 1. punkta pirmajā ievilkumā paredzētajiem nosacījumiem, pat ja

12 — Skat., *inter alia*, lietu *Payir* (minēta 5. zemsvītras piezīmē, 36. punkts).

13 — Lieta C-237/91 (*Recueil* 1992, I-6781. lpp.).

viņa uzturēšanās atļauja sākotnēji viņam tika piešķirta citām vajadzībām, nevis algota darba veikšanai."

39. Manuprāt, tas nozīmē, ka tiesiskās drošības princips ir piemērojams Turcijas izcelsmes darba ņēmējam, kas ir nostrādājis vienu no 6. panta 1. punktā paredzētajiem laika posmiem. Viņš, piemēram, zinās, ka, ja viņš ir bijis likumīgi nodarbināts pie tā paša darba devēja vienu gadu, viņš var turpināt strādāt pie tā paša darba ņēmēja, pieņemot, ka tam ir brīva darba vieta. Ja viņš ir bijis likumīgi nodarbināts četrus gadus, viņš zinās, ka viņam uzņemošajā dalībvalstī ir brīva pieeja jebkuram algotam darbam pēc paša izvēles. Jebkādi ierobežojumi, kas var tikt izvirzīti viņa uzturēšanās tiesībām, ieceļojot šajā valstī, vairs nebūs spēkā. Integrācijas process, ar ko ir pamatots 6. panta 1. punkts, ir sācies; un jebkurš mēģinājums atsaukt viņa uzturēšanās atļauju, pamatojoties uz to, ka viņš vairs neievēro vienu no šiem ierobežojumiem, būtu nelikumīgs.

40. Piemērojot iepriekš norādītos principus situācijai, kāda tiek aplūkota šajā lietā, man ir jānorāda:

— B. Īnals Nīderlandē ieceļoja 2004. gada 24. februārī, pamatojoties uz pagaidu uzturēšanās atļauju; 2004. gada 2. septembrī viņam tika izsniegta parastā terminuzturēšanās atļauja (ar atpakaļejošu datumu no 2004. gada 29. marta), un tā tika pagarināta, lai attiektos uz turpmākajiem uzturēšanās laika posmiem minētajā dalībvalstī; sākotnējās uzturēšanās laika posmā viņš minētajā valstī nebija nodarbināts;

— tā kā 6. panta 1. punkts attiecas uz Turcijas pilsoņa tiesībām strādāt uzņemošajā dalībvalstī [14] un tiesības saskaņā ar to nerodas tikai uzturēšanās rezultātā vien, laika posmu, kurā B. Īnals uzturējās valstī, bet nebija nodarbināts, nevar ņemt vērā, nosakot viņa tiesības saskaņā ar šo tiesību normu;

— netiek apstrīdēts, ka 2006. gada 8. maijā, kad B. Īnals sāka strādāt Nīderlandē, viņam bija "likumīga uzturēšanās atļauja" [15]; viņam netika prasīta atsevišķa darba atļauja [16], un tāpēc sprieduma lietā *Kus* 23. punktā minētā prasība neradīsies;

— viena gada laika posms, kas ir paredzēts 6. panta 1. punkta pirmajā ievilkumā, sākās 2006. gada 8. maijā un beidzās 2007. gada 7. maijā;

14 — Skat. šo secinājumu 31. punktu.

15 — Skat. sprieduma lietā *Kus* 22. punktu.

16 — Skat. šo secinājumu 14. punktu.

— "strīdīgais notikums" no Nīderlandes iestāžu viedokļa norisinājās 2007. gada 2. aprīlī, proti, attiecīgajā viena gada laika posmā, bet nekļuva zināms līdz brīdim, kad šis laika posms jau bija beidzies;

— jebkāda "strīdīgā notikuma" neesamības gadījumā B. Īnala tiesības saistībā ar viņa nodarbinātību uzņemošajā dalībvalstī saskaņā ar 6. panta 1. punkta pirmo ievilkumu, piemērojot Tiesas norādījumus spriedumā lietā *Kus*, esot izkristalizējušās 2007. gada 7. maijā; tādējādi viņam vienlaikus esot bijušas tiesības pretendēt uz uzturēšanās tiesībām [17];

— tādējādi rodas jautājums, vai tomēr būtu jāuzskata, ka B. Īnals ir izpildījis 6. panta 1. punktā paredzētās prasības, kaut arī minētais strīdīgais notikums norisinājās.

41. Vispārējam noteikumam, saskaņā ar kuru ierobežojumi, kas uzturēšanās tiesībām izvirzīti, iebraucot dalībvalstī, beidz pastāvēt, tiklīdz izkristalizējas tiesības kā darba ņēmējam saskaņā ar Lēmumu Nr. 1/80, pastāv daži ierobežojumi [18].

42. Lai izpildītu 6. panta 1. punktā paredzētās prasības, Turcijas izcelsmes darba ņēmējam ir jābūt bijušam "likumīgi nodarbinātam" konkrētu laika posmu. Tas savukārt nozīmē, ka darba ņēmējam minētajā laika posmā ir bijušas likumīgas uzturēšanās tiesības [19].

43. Tādējādi Tiesa ir atzinusi, ka Turcijas izcelsmes darba ņēmējs nav izpildījis minēto prasību tikmēr, kamēr dzīvo uzņemošajā dalībvalstī, pamatojoties uz pagaidu atļauju uzturēties tajā līdz brīdim, kad kļūs zināms apelācijas sūdzības, ko viņš ir iesniedzis par lēmumu, ar kuru viņam tikusi atteikta uzturēšanās atļauja, iznākums [20]. Tā arī atzina, ka Turcijas izcelsmes darba ņēmējs, kas dzīvo uzņemošajā dalībvalstī, tikai pamatojoties uz valsts tiesību aktiem, kas ļauj tajā dzīvot tikmēr, kamēr tiek pabeigta procedūra uzturēšanās atļaujas izsniegšanai, nevar atsaukties uz attiecīgo laika posmu, nosakot viņa tiesības saskaņā ar 6. panta 1. punktu, jo viņam tiesības palikt un strādāt minētajā valstī ir piešķirtas tikai pagaidu kārtā līdz galīgā lēmuma pieņemšanai [21]. Šajā gadījumā tomēr ir skaidrs, ka B. Īnala uzturēšanās tiesības nebija pagaidu tiesības vai par tādām atzītas.

44. Lietā *Kol* [22] tika izvirzīts cits jautājums. Minētajā lietā Tiesai bija jāaplūko situācija,

17 — Skat. šo secinājumu 31. punktu.

18 — Skat. šo secinājumu 39. punktu.

19 — Skat. lietu C-36/96 *Günaydin* (*Recueil* 1997, I-5143. lpp., 44. punkts).

20 — Skat. lietu *Sevince* (minēta 8. zemsvītras piezīmē, 31. punkts).

21 — Skat. lietu *Kus* (minēta 13. zemsvītras piezīmē, 18. punkts).

22 — Lieta C-285/95 (*Recueil* 1997, I-3069. lpp.).

kādā atradās Turcijas pilsonis, kurš Vācijā bija ieceļojis krāpnieciskā ceļā. Lieta bija saistīta ar uzturēšanās tiesībām, kas pamatotas ar krāpniecisku laulību. Tiesa, *inter alia*, norādīja uz savu spriedumu lietā *Kus* [23] un "*a fortiori*" atzina, ka minētā argumentācija ir jāpiemēro tajā izskatāmajā lietā. Tā turklāt norādīja, ka nodarbinātības laika posmus pēc tam, kad uzturēšanās atļauja tikusi saņemta tikai krāpnieciskas rīcības rezultātā, nevar uzskatīt par likumīgiem saskaņā ar 6. panta 1. punktu, jo Turcijas pilsonis nav izpildījis nosacījumus šādas atļaujas izsniegšanai, ko tādējādi var anulēt, kad krāpšana tiek atklāta [24]. Laika posmi, kurus Kola [*Kol*] k-gs bija nostrādājis atbilstoši uzturēšanās atļaujai, kas bija iegūta krāpšanas rezultātā, viņam nevarēja radīt nekādas tiesības [25].

45. Vai lietā *Kol* pausto argumentāciju var piemērot šajā lietā?

46. Man tā nešķiet.

47. Lietā *Kol* tika ieviests ierobežojums lietā *Kus* paredzētajam vispārējam noteikumam, ka ierobežojumi, kas uzturēšanās tiesībām ir izvirzīti, ieceļojot dalībvalstī, vairs nav spēkā, ja izkristalizējas tiesības kā darba ņēmējam saskaņā ar Lēmumu Nr. 1/80 [26]. Ierobežojuma ieviešanas iemesls ir skaidrs. Ja persona ar savu darbību vai bezdarbību apzināti cenšas maldināt valsts iestādes, lai iegūtu uzturēšanās tiesības un tādējādi piekļuvi darba tirgum, viņam to nedrīkst ļaut darīt. Pretējas nostājas gadījumā šīs tiesības būtu iespējams iegūt krāpnieciskas rīcības rezultātā.

48. Ja būtu pierādīts, ka B. Īnals savas uzturēšanās tiesības uzņemošajā dalībvalstī ir ieguvis tādā veidā, kas ir bijis saistīts ar šādu nodomu maldināt iestādes, valsts iestādēm, protams, būtu tiesības atsaukt viņa uzturēšanās atļauju, neraugoties uz viņa uzturēšanos un nodarbinātību tajā, kas ilgusi vairāk nekā gadu. Šajā lietā tomēr valsts tiesa diezgan skaidri uzsver, ka nekas nenorāda, ka B. Īnala rīcība būtu bijusi krāpnieciska. Tāpēc Tiesas norādījumi lietā *Kol* viņam nav piemērojami tieši.

49. Kā minēts iepriekš, šis arī nav gadījums, kad saskaņā ar esošo judikatūru B. Īnala nodarbinātība netiek uzskatīta par likumīgu nodarbinātību tāda iemesla dēļ, kas nav saistīts ar krāpniecisku rīcību [27].

23 — Minēta 13. zemsvītras piezīmē.
24 — Šajā ziņā skat. sprieduma lietā *Kol* 26. punktu.
25 — Skat. sprieduma lietā *Kol* 28. punktu.
26 — Skat. šo secinājumu 39. punktu.
27 — Skat. šo secinājumu 43. punktu.

50. Vai lietā *Kol* paredzētais ierobežojums vispārējam noteikumam par uzturēšanās tiesībām tomēr būtu jāattiecina arī uz personām, kas ir tādā situācijā, kādā ir B. Īnals, kurš nav rīkojies krāpnieciskos nolūkos?

51. Nīderlandes valdība apgalvo, ka ir jāprezumē, ka personai, kas ir viņa situācijā, ir zināmas tiesību aktu prasības. Attiecīgie valsts tiesību aktu noteikumi, *inter alia*, ir pieejami internetā. Tā kā ir jāuzskata, ka B. Īnalam šie noteikumi bija zināmi, valsts iestādes varēja atsaukt viņa uzturēšanās atļauju ar atpakaļejošu spēku.

52. Neredzu nekādu pamatojumu principa piemērošanas jomas paplašināšanai šādā veidā. Ja tas tiktu darīts, būtu apdraudēts tas, ko Tiesa ir nosaukusi par "vispārēju principu par iegūto tiesību ievērošanu" [28], un atbilstošā tiesiskā drošība, kas ir būtiska manis aprakstītā vispārējā noteikuma daļa [29]. Ar atkāpi no minētā vispārējā principa gadījumos, kas ir saistīti ar krāpniecisku rīcību, kuru Tiesa ir atzinusi lietā *Kol*, pietiek, lai nodrošinātos pret tiesību ļaunprātīgu izmantošanu.

53. Manuprāt, no tā izriet, ka valsts iestādes nevarēja ar atpakaļejošu spēku par spēkā neesošām atzīt B. Īnala uzturēšanās tiesības attiecībā uz laika posmu no 2007. gada 2. aprīļa līdz 2007. gada 7. maijam, kā rezultātā viņš zaudēja savas tiesības, uz kurām viņš varēja pretendēt saskaņā ar 6. panta 1. punkta pirmo ievilkumu.

54. Jāpiebilst, ka tad, ja persona, piemēram, B. Īnals, patiesi būtu vēlējusies graut sistēmu, kas paredzēta saskaņā ar 6. panta 1. punktu, ar nolūku maldināt valsts iestādes, nekas nebūtu bijis vieglāk kā par vienu mēnesi novilcināt pārcelšanos uz Leleistadi. Ja viņš būtu rīkojies šādi, viņš būtu bijis nodarbināts vienu gadu, kā tas ir paredzēts minētajā tiesību normā, nebrīdinot iestādes par jebkādām iespējamām izmaiņām viņa attiecībās ar savu partneri. Fakti, protams, ir jānoskaidro valsts tiesai, bet tas, ka B. Īnals šādi nebija rīkojies, manuprāt, samazina, nevis palielina iespēju, ka viņš jebkādā veidā būtu centies "ļaunprātīgi izmantot sistēmu", jo viņš tikai vēlējās mazināt grūtības, ko katru dienu radīja

28 — Skat. lietu C-303/08 *Bozkurt* (Krājums, I-13445. lpp., 41. punkts).

29 — Es varētu piebilst, ka tiesībās ir pazīstams ne tikai princips *nemo censetur ignorare legem*, — tajās ir pazīstama arī prezumpcija *nemo praesumitur malus*.

brauciens uz darbu, kurš katrā ziņā bija ļoti nogurdinošs.

55. Tādēļ es uzskatu, ka uz uzdoto jautājumu būtu jāatbild, ka 6. panta 1. punkta pirmais ievilkums ir interpretējams tādējādi, ka tas neļauj kompetentajām valsts iestādēm atsaukt Turcijas izcelsmes darba ņēmēja uzturēšanās atļauju ar atpakaļejošu spēku no brīža, kad vairs nepastāv iemesls, kura dēļ uzturēšanās atļauja tikusi izsniegta saskaņā ar likumu, ja attiecīgajam Turcijas izcelsmes darba ņēmējam nevar pārmest nekādu krāpniecisku rīcību un ja šāda atsaukšana notiek pēc 6. panta 1. punkta pirmajā ievilkumā minētā viena gada laika posma beigām.

Sprieduma lietā "Altun" piemērošana pamata lietai

56. Būtiska lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu daļa attiecas uz analīzi par to, kādā mērā Tiesas spriedums lietā *Altun*[30] varētu būt attiecināms uz B. Īnala gadījumu. Valsts tiesa vēlas uzzināt, kādā mērā minētais spriedums un it īpaši tajā iekļautie apsvērumi par tiesiskās drošības doktrīnu var ietekmēt pamata lietas iznākumu. Būtībā tā secina, ka ir maz ticams, ka minētais spriedums varētu būt piemērojams aplūkojamajos apstākļos.

57. Es tam piekrītu.

58. Lieta *Altun* attiecās uz Turcijas pilsoni, kas uzņemošajā dalībvalstī bija ieceļojis kā patvēruma meklētājs. Viņam tika piešķirta beztermiņa uzturēšanās atļauja šajā dalībvalstī, pamatojoties uz ziņām, kuru vēlāka analīze norādīja uz to, ka tās varētu būt maldinošas. Pēc uzturēšanās atļaujas saņemšanas viņš attiecībā uz dažiem saviem ģimenes locekļiem uzsāka ģimenes apvienošanās procedūru. Radās jautājums par to, kā kāda viņa krāpnieciska rīcība varētu ietekmēt viņa ģimenes locekļu tiesības saskaņā ar Lēmuma Nr. 1/80 7. pantu. Tiesa atzina, ka tad, ja šo ģimenes locekļu tiesības ir kļuvušas autonomas atbilstoši procedūrai, kas ir paredzēta minētajā pantā, šīs tiesības vairs nevar apšaubīt, pamatojoties uz pārkāpumiem, kuri iepriekš bija ietekmējuši Turcijas izcelsmes darba ņēmēja sākotnējās uzturēšanās tiesības. Tiesa nonāca pie šāda secinājuma, pamatojoties uz tiesiskās drošības doktrīnu[31]. Tā norādīja, ka Lēmuma Nr. 1/80 7. panta 1. punktā paredzētajām tiesībām pastāv tikai divu veidu

30 — Minēts šo secinājumu 4. zemsvītras piezīmē.

31 — Skat. sprieduma 51.–60. punktu.

ierobežojumi [32]. Ja tiktu atzīts, ka ģimenes locekļi, kas ieguvuši autonomas tiesības saskaņā ar minēto punktu, varētu šīs tiesības zaudēt tās personas rīcības dēļ, kurai viņi ir atbraukuši pievienoties uzņemošajā dalībvalstī, tas nozīmētu, ka viņu drošību par šo tiesību esamību varētu būtiski apdraudēt apstāklis, pār kuru viņiem varētu nebūt nekādas kontroles.

59. Es jau atsaucos uz tiesiskās drošības principu, izskatot jautājumu par to, vai valsts iestādes varēja ar atpakaļejošu spēku atsaukt B. Īnala uzturēšanās tiesības pamata lietā aplūkojamajos apstākļos. Man nešķiet, ka viņa situāciju jebkādā veidā ietekmē Tiesas atziņas spriedumā lietā *Altun*. Galvenais jautājums minētajā lietā bija saistīts ar atvasināto tiesību, kas ir pieejamas ģimenes locekļiem saskaņā ar Lēmuma Nr. 1/80 7. pantu, raksturu. Paša Turcijas izcelsmes darba ņēmēja, kas pieprasa tiesības saskaņā ar 6. panta 1. punktu, situāciju nekādi neietekmē Tiesas nolemtais spriedumā lietā *Altun*. Tādējādi es uz to neesmu pamatojusies, lai atbildētu uz valsts tiesas uzdoto jautājumu.

32 — Proti, ierobežojums, kas ir pamatots ar Turcijas imigranta klātbūtni uzņemošajā dalībvalstī, kur viņš, ņemot vērā viņa paša rīcību, rada reālus un būtiskus draudus sabiedriskajai kārtībai, sabiedrības drošībai vai sabiedrības veselībai saskaņā ar lēmuma 14. pantu, vai ierobežojums, kas ir pamatots ar to, ka attiecīgā persona uz ilgu laiku ir pametusi minētās valsts teritoriju bez likumīga iemesla. Skat. spriduma 62. punktu.

Turpmāki apsvērumi: līdzvērtības un efektivitātes principi

60. Iepriekš es atsaucos uz to, ka valsts iestādes un valsts tiesas neatzina, ka B. Īnala iesniegtie pierādījumi pierādītu, ka viņš turpināja dzīvot kopā ar A. M. de Sausu van der Molenu laika posmā no 2007. gada 2. aprīļa līdz 2007. gada jūnija sākumam [33].

61. Kaut arī valsts tiesa lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu nav lūgusi Tiesu aplūkot šo jautājumu, Komisija jautā, vai veids, kādā valsts līmenī tikuši izskatīti jautājumi par pierādījumiem, atbilst līdzvērtības un efektivitātes principiem.

62. Būtībā, kā es saprotu situāciju, kas ir aprakstīta lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu un lietas materiālos, tā bija šāda:

— B. Īnals apgalvo, ka no Zantes uz Leleistadi viņš pārcēlās tāpēc, ka vairs nespēja katru dienu veikt apmēram 300 km garu braucienu uz darbu un atpakaļ. Viņš un A. M. de Sausa van der Molena turpināja dzīvot kopā pēc pārvākšanās un kopdzīvi

33 — Skat. šo secinājumu 18. un nākamos punktus.

nepārtrauca līdz pat 2007. gada jūnija sākumam. A. M. de Sausa van der Molena joprojām bija reģistrēta Zantē, jo viņa nebija pārdevusi savu māju, kas atradās tajā, bet B. Īnals atbilstoši reģistrēja savu dzīvesvietu Leleistadē;

— 2007. gada 28. decembra un 2008. gada 7. februāra lēmumos *Staatssecretaris van Justitie* uzskatīja, ka tam, ka B. Īnals un A. M. de Sausa van der Molena pēc B. Īnala pārvākšanās uz Leilestadi vairs nav ierakstīti vienā un tajā pašā reģistrā, ir izšķiroša nozīme, nosakot viņu attiecību izbeigšanos;

— savā 2008. gada 31. jūlija lēmumā *Staatssecretaris van Justitie* saglabāja savu nostāju, pamatojoties uz to, ka B. Īnala nostāja neesot pamatota ar objektīvi pārbaudāmiem pierādījumiem un ka ar attiecīgu rakstisku A. M. de Sausas van der Molenas paziņojumu, ka partneri turpinājuši dzīvot kopā, neraugoties uz pārcelšanos, šajā nolūkā nepietiekot;

— tiesvedībā *Rechtbank* B. Īnals lūdza atļauju iesniegt papildu pierādījumus savas nostājas pamatošanai. Tos veidoja kopīga B. Īnala un A. M. de Sausas van der Molenas drauga paziņojums, divas apsveikumu kartītes saistībā ar jaunajām mājām un vairākas fotogrāfijas. *Rechtbank* uzskatīja, ka arī šie priekšmeti pienācīgi nepierāda, ka attiecības turpinājušās pēc 2007. gada 2. aprīļa.

63. Komisija norāda, ka ir grūti saprast, kādus pierādījumus B. Īnals būtu varējis iesniegt, lai pārliecinātu valsts lēmuma pieņēmēju, ka viņa versija par notikumiem ir pareiza.

64. Kaut gan valsts tiesām, protams, ir labāk saprotams, kāpēc atsevišķi pierādījumi tiek pieņemti, bet citi — noraidīti, man patīk Komisijas viedoklis. Tādēļ es īsi izklāstīšu galvenos Eiropas Savienības (ES) tiesību principus, ko es uzskatu par piemērojamiem šajā lietā.

65. Ir skaidrs, ka Asociācijas padomes lēmumi, piemēram, Lēmums Nr. 1/80, no to spēkā stāšanās brīža ir daļa no Eiropas Savienības tiesību sistēmas[34]. Tādējādi tiesības, kas izriet no minētā lēmuma, ir atvasinātas no ES tiesībām.

34 — Skat. lietu *Sevince* (minēta 8. zemsvītras piezīmē, 9. punkts).

66. Acīmredzams ir arī tas, ka, nepastāvot ES tiesību normām attiecīgajā jautājumā, katras dalībvalsts tiesību sistēmā ir jāparedz detalizēti procesuālie noteikumi, kas ir piemērojami tiesvedībām šādu tiesību nodrošināšanai [35].

67. Tomēr dalībvalstīm ir jānodrošina, lai katrā konkrētā gadījumā šādas tiesības tiktu efektīvi aizsargātas [36]. Detalizēti procesuālie noteikumi, kas piemērojami šāda veida tiesvedībai, nevar būt nelabvēlīgāki par tiem, kas tiek piemēroti līdzīgām tiesvedībām valsts līmenī (līdzvērtības princips), un tie nevar padarīt praktiski neiespējamu vai pārmērīgi sarežģītu to tiesību izmantošanu, kuras piešķir ES tiesības (efektivitātes princips) [37].

68. Līdzvērtības princips paredz, ka aplūkojamā valsts tiesību norma ir jāpiemēro vienādi — neatkarīgi no tā, vai ir pārkāptas Eiropas tiesības vai valsts tiesības, — ja prasības mērķis un pamats ir līdzīgi. Lai noskaidrotu, vai līdzvērtības princips ir ievērots, valsts tiesai, kam vienīgajai ir tieši zināmi procesuālie noteikumi, kuri ir piemērojami tiesvedībās valsts tiesību jomā, ir jānoskaidro, vai procesuālie noteikumi, kuru mērķis ir nodrošināt, lai tiesības, kas privātpersonām izriet no ES tiesībām, tiktu aizsargātas saskaņā ar valsts tiesībām, atbilst minētajam principam, un jāaplūko gan iespējami līdzīgo valsts tiesvedību mērķis, gan to galvenās pazīmes. Lai izlemtu, vai procesuālie noteikumi ir līdzvērtīgi, valsts tiesai ir objektīvi un abstrakti jāpārbauda, vai attiecīgie noteikumi ir līdzīgi, ņemot vērā, kāda nozīme šiem noteikumiem ir tiesvedībā kopumā, šīs tiesvedības norisi un jebkādas šo noteikumu īpatnības [38].

69. Attiecībā uz efektivitātes principu no Tiesas judikatūras izriet, ka ikreiz, kad rodas jautājums, vai valsts procesuālo tiesību norma padara Kopienu tiesību sistēmā privātpersonām piešķirto tiesību īstenošanu faktiski neiespējamu vai pārmērīgi grūtu, tas ir jāizvērtē, atsaucoties uz šīs tiesību normas nozīmi tiesvedībā, tās norisi un īpatnībām kopumā dažādās valsts tiesu instancēs. Šajā ziņā attiecīgajos gadījumos ir jāņem vērā tādi principi, kas ir valsts tiesu sistēmas pamatā, kā tiesību uz aizstāvību aizsardzība, tiesiskās drošības princips un efektīva tiesvedības norise" [39].

35 — Skat., *inter alia*, lietu C-268/06 *Impact* (Krājums 2008, I-2483. lpp., 44. punkts un tajā minētā judikatūra).

36 — Skat., *inter alia*, lietu *Impact* (minēta 35. zemsvītras piezīmē, 45. punkts un tajā minētā judikatūra).

37 — Skat., *inter alia*, lietu *Impact* (minēta 35. zemsvītras piezīmē, 46. punkts un tajā minētā judikatūra). Efektīvas tiesiskās aizsardzības princips ir vispārējs ES tiesību princips, kas ir atzīts Eiropas Savienības Pamattiesību hartas (turpmāk tekstā — "Harta") 47. pantā. Šajā ziņā skat. apvienotās lietas C-444/09 un C-456/09 *Gavieiro Gavieiro* un *Iglesias Torres* (Krājums, I-14031. lpp., 75. punkts).

38 — Skat. lietu C-63/08 *Pontin* (Krājums 2009, I-10467. lpp., 45. un 46. punkts).

39 — Skat. lietu *Pontin* (minēta 38. zemsvītras piezīmē, 47. punkts).

70. Valsts tiesai ir jāpārbauda, vai pamata lietā šie principi ir ievēroti.

Noslēguma piezīmes

71. Iepriekš es norādīju uz vispārēju noteikumu, ka Turcijas izcelsmes darba ņēmējs, kas ir izpildījis 6. panta 1. punkta pirmajā ievilkumā paredzētās prasības, no tā izrietošās tiesības var uzskatīt par neatgriezeniskām, ievērojot tikai vienu ierobežojumu, ka tiesības saskaņā ar šo tiesību normu nevar rasties tad, ja darba ņēmēja uzturēšanās tiesības ir pilnībā pagaidu rakstura tiesības vai ja viņš ir iesaistīts krāpnieciskā rīcībā. Šajā ziņā es secināju, ka nav nekāda pamata ierobežojumu par krāpniecisku darbību attiecināt arī uz citu veidu rīcību, ja tā nav saistīta ar nodomu maldināt [40].

72. Es vēlētos piebilst šo.

73. Ņemot vērā, ka ES likumdevējs Savienībā ievieš arvien vairāk saskaņošanas pasākumu, ir viegli zaudēt izpratni par to, kādā mērā ES joprojām ir un arī turpmāk būs balstīta uz daudzveidību [41]. Plaša un dažāda ir ne vien dalībvalstu vēsture un kultūra; tādas ir arī to tiesību sistēmas. Tas, kas ir labi zināms vai instinktīvi acīmredzams vienas dalībvalsts pilsonim, var šķist dīvains, grūti saprotams vai pat nesaprotams un varbūt nepavisam ne acīmredzams citas dalībvalsts pilsonim. Tā tas *a fortiori* ir gadījumā, kad runa ir par trešajām valstīm, kam ir attiecības ar Savienību asociācijas līguma veidā, un to pilsoņiem.

74. Uzņemošās dalībvalsts iestādēm varētu šķist pats par sevi saprotami uzskatīt, ka tad, ja trešās valsts pilsonis neievēro šīs valsts noteikumus vai vienkārši neizprot konkrētas rīcības sekas, kas šīs valsts pilsoņiem varētu šķist acīmredzamas, šī persona cenšas ļaunprātīgi izmantot šos noteikumus, un no tā secināt, ka šāda neizpilde ir pierādījums krāpnieciskai rīcībai vai kaut kam līdzīgam. Man šķiet, ka ir jābūt ļoti uzmanīgam, pirms tiek izdarīts šāds secinājums. Trešās valsts pilsonim varētu šķist, ka šos noteikumus ir grūti saprast un par tiem ir grūti vai pat neiespējami uzzināt — īpaši, ja viņš brīvi nerunā uzņemošās dalībvalsts valodā. Ja vien viņš nav finansiāli labi nodrošināts, ir maz iespējams, ka viņš varētu atļauties segt advokāta honorārus, kas viņam būtu jāmaksā, lai viņam tiktu izskaidrots ikviens noteikums, kas attiecas uz viņa situāciju. Piemēram, apgalvojums, ko Nīderlandes valdība izteikusi savos apsvērumos, ka tāpēc, ka valsts noteikumi, *inter alia*, ir pieejami internetā, automātiski ir jāprezumē,

40 — It īpaši skat. šo secinājumu 40., 43., 44. un 52. punktu.

41 — Skat., piemēram, Hartas 22. pantu: "Savienība respektē kultūru, reliģiju un valodu daudzveidību".

ka trešās valsts pilsonis, piemēram, B. Īnals, ir sapratis noteikumus, to sekas un prezumpcijas, kas varētu rasties saskaņā ar tiem vienas vai citas rīcības rezultātā, man šķiet nepamatoti vienkāršots. Šāds arguments varētu radīt pieņēmumu, ka visas kultūras un dzīvesveidi uzreiz tiek iekļauti uzņemošās dalībvalsts kultūrā un dzīvesveidā, kaut arī acīmredzami tas tā nav. Tas var bīstami apdraudēt arī attiecīgās personas brīvības un tiesības.

Secinājumi

75. Ņemot vērā minētos apsvērumus, es iesaku Tiesai uz *Raad van State* prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi:

EEK un Turcijas Asociācijas padomes 1980. gada 19. septembra Lēmuma Nr. 1/80 par Asociācijas izveidi 6. panta 1. punkta pirmais ievilkums ir interpretējams tādējādi, ka tas liedz kompetentajām valsts iestādēm atsaukt Turcijas izcelsmes darba ņēmēja uzturēšanās atļauju ar atpakaļejošu spēku no brīža, kad vairs nepastāv iemesls, kura dēļ uzturēšanās atļauja tikusi izsniegta saskaņā ar valsts tiesībām, ja attiecīgajam Turcijas izcelsmes darba ņēmējam nevar pārmest nekādu krāpniecisku rīcību un ja šāda atsaukšana notiek pēc 6. panta 1. punkta pirmajā ievilkumā minētā viena gada laika posma beigām.